Effecten van de sloop van de sportkantine te Giessenburg op de gewone dwergvleermuis.

Activiteitenplan Wet natuurbescherming

P.H.N. Boddeke
D.L. de Vos

Bureau Waardenburg bv
Ecologie & landschap
Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
E-mail info@buwa.nl www.buwa.nl

Effecten van de sloop van de sportkantine te Giessenburg op de gewone dwergvleermuis.
Activiteitenplan Wet natuurbescherming

P.H.N. Boddeke, D.L. de Vos,

Status uitgave: eindversie

Rapportnummer:	18-083
Projectnummer:	18-925
Datum uitgave:	8 maart 2018
Projectleider:	ing. P.H.N. Boddeke
Naam en adres opdrachtgever:	Gemeente Giessenlanden Groeneweg 33, 4223 ME Hoornaar
Referentie opdrachtgever:	
Akkoord voor uitgave:	drs. F. Van Vliet
Paraaf:	

Graag citeren als: Vos, D.L. de & P.H.N. Boddeke, 2018. Effecten van de sloop van de sportkantine te Giessenburg op de gewone dwergvleermuis. Activiteitenplan Wet natuurbescherming. . Bureau Waardenburg Rapportnr. 18-083 Bureau Waardenburg, Culemborg.

Trefwoorden: Gemeente Giessenlanden, Giessenburg, Actitviteitenzone, Wet natuurbescherming, gewone dwergvleermuis, paarverblijfplaats, activiteitenplan, ontheffingsaanvraag, mitigerende maatregelen.

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv. Opdrachtgever hierboven aangegeven vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Giessenlanden

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

Bureau Waardenburg bv
Onderzoek en advies voor ecologie en landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10
info@buwa.nl www.buwa.nl

Voorwoord

De Gemeente Giessenlanden is voornemens om de Activiteitenzone (het park- en sportterreinencomplex van Giessenburg en omgeving) opnieuw in te richten. Op die manier worden de sport- en recreatievoorzieningen van de dorpen Giessenburg, Schelluinen en Giessen Ouderkerk conform het gemeentelijk en regionale beleid in stand gehouden.
Onderdeel van het plan betreft de sloop van de sportkantine te Giessenburg in 2019. Met de sloop van de sportkantine kunnen de sportvelden verschoven worden en er ruimte ontstaat voor een sporthal met nieuwe kantine.

Tijdens veldonderzoek voor de Activiteitenzone in 2016 is vastgesteld dat rond de sportkantine één paarterritorium van de gewone dwergvleermuis aanwezig is en dat de kantine zelf gebruikt wordt als paarverblijfplaats.

Bureau Waardenburg heeft op basis van veld- en bronnenonderzoek de effecten van deze ingreep beoordeeld in het kader van de Wet natuurbescherming. Om de functionaliteit van het territorium te garanderen zijn in september 2017 als voorbereiding op de sloop van de kantine in 2019 vier houtbetonvleermuiskasten in de directe omgeving geplaatst, zodat ook na sloop voldoende alternatieve verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis beschikbaar zijn. Daarnaast zal bij de uitvoering en planning van de sloop rekening gehouden worden met de aanwezigheid van vleermuizen door buiten de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis te werken, het gebouw eerst ongeschikt te maken voor de gewone dwergvleermuis alvorens te slopen (door het gebouw te strippen) en bij de herbouw spaarzaam om te gaan met bouwverlichting.

Dit rapport is opgesteld ter onderbouwing van een ontheffingsaanvraag op grond van de Wet natuurbescherming.

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

ing. P.H.N. Boddeke	projectleiding, rapportage
ing. D.L. de Vos	rapportage
F. van Vliet	kwaliteitszorg

Inhoud

Voorwoord 3
Inhoud 4
1 Inleiding 5
1.1 Aanleiding 5
1.2 Onderzoeksmethodiek 5
1.3 Verantwoording 6
2 Plangebied en ingreep 7
2.1 Plangebied 7
2.2 De voorgenomen ingreep en planning 8
2.3 Alternatievenafweging 9
2.4 Doel en belang 10
3 Effecten op de gewone dwergvleermuis 11
3.1 Betekenis van de kantine voor de gewone dwergvleermuis 11
3.2 Korte termijn effect van de werkzaamheden 13
3.3 Lange termijn effecten van de werkzaamheden 13
4 Maatregelen om effecten op de gewone dwergvleermuis te voorkomen 15
4.1 Maatregelen om de beschikbaarheid paarverblijven in het territorium te waarborgen 15
4.2 Maatregelen om de functionaliteit van de paarverblijven in het territorium te waarborgen 15
4.3 Maatregelen om schade aan het dier zelf bij de sloop te voorkomen. 16
4.4 Maatregelen om de functionaliteit van het territorium tijdens de sloop/bouwperiode te behouden. 17
4.5 Verantwoording maatregelen 18
5 Literatuur 19

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Gemeente Giessenlanden is voornemens om de Activiteitenzone, het park- en sportterreinencomplex van Giessenburg en omgeving, opnieuw in te richten om de sport- en recreatievoorzieningen binnen de gemeente conform het gemeentelijk en regionale beleid in stand te houden.

Onderdeel van het plan betreft de sloop van de oude sportkantine te Giessenburg in 2019. Tijdens veldonderzoek in 2016 is vastgesteld dat rond de kantine één paarterritorium van de gewone dwergvleermuis aanwezig is en dat de kantine zelf gebruikt wordt als paarverblijfplaats.

De gewone dwergvleermuis is beschermd op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb). Voor de voorgenomen ingreep kan een ontheffing op grond van de Wnb noodzakelijk zijn. Voorliggende rapportage is opgesteld ten behoeve van een aanvraag van een ontheffing.

1.2 Onderzoeksmethodiek

Op basis van de richtlijnen van het vleermuisprotocol 2013 zijn in 2016 vijf bezoeken uitgevoerd om de mogelijke functies van de Activiteitenzone als foerageergebied (3 bezoeken), kraamverblijfplaatsen (2 bezoeken), paar- en winterverblijfplaatsen (2 bezoeken) nader te onderzoeken (zie tabel 1.1 voor exacte bezoekdata en weersomstandigheden, en bijgesloten inventarisatierapport). Er is bij het vleermuisonderzoek gebruik gemaakt van een batdetector van het type Petterson D240x, voorzien van opname apparatuur (Edirol R04). Geluidsopnames van lastig van elkaar te onderscheiden soorten zijn met het programma BatSound gedetermineerd. De onderzoeker heeft daarnaast ook een led-zaklamp, waarmee zwermgedrag kan worden vastgesteld.

Tabel 1.1 Bezoekdata, weersomstandigheden en type inventarisatieronde van het vleermuisonderzoek.

Datum en type bezoek	***Tijd***	***Weersomstandigheden (temperatuur, windrichting, mate van bewolking, neerslag)***	***Foerageer-gebied***	***Kraamverbl***	***Paarverblijf plaats***
20-5, avondbezoek	21.30-23.30	12 graden, ZW 3, 7/8 bewolkt, droog	x		
10-6, avondbezoek	22.00-00.00	18 graden, NO 1, bewolkt, droog	x	x	
11-7 ochtendbezoek	03.15-05.15	15 graden N4, 1/8 bewolkt, droog	x	x	
19-8 avondbezoek	21.30-23.30	18 graden ZW 4, 6/8 bewolkt, droog			x
19-9 avondbezoek	19.30-21.45	18 graden Z2, 2/8 bewolkt, droog			x

1.3 Verantwoording

Het inventarisatieonderzoek in 2016 (Boddeke *et al*., 2016) is uitgevoerd door medewerkers van Bureau Waardenburg. Deze zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg en het gangbare vleermuisprotocol voor vleermuisinventarisatie 2013. Informatie over de voorgenomen activiteiten en werkzaamheden is aangeleverd door de gemeente Giessenlanden.

De plannen voor herinrichting van de activiteitenzone worden wat betreft de ecologische aspecten begeleid door een deskundige van Bureau Waardenburg.

2 Plangebied en ingreep

2.1 Plangebied

De Activiteitenzone ligt aan de zuidoostkant van de woonwijken van Giessenburg, in de gemeente Giessenlanden (Figuur 1). De te slopen kantine hoort bij het terrein van voetbalvereniging Peursum. Binnen de Activiteitenzone liggen verder een openbaar park met wandelpaden en waterpartijen, een tennisveldencomplex, brandweergebouw, cafetaria, elektriciteitshuisjes, openluchtzwembad, parkeerterreinen, een crossbaan, mountainbikeparcours en een klein volkstuinencomplex .

Figuur 1 De Activiteitenzone (blauwe) en daar binnen de te slopen sportkantine te Giessenburg (rood omcirkeld). Ondergrond: Data by OpenStreetMap.org contributors under CC BY-SA 2.0 license).

De Activiteitenzone vormt voor Giessenburg en in mindere mate voor de buurdorpen Giessen-Ouderkerk en Schelluinen hét stadspark en bevat voor de bewoners belangrijke voorzieningen als de voetbalclub, tennisvereniging, crossbaan het zwembad, het cafetaria en de brandweerkazerne. De Activiteitenzone en de sportkantine zijn in de jaren ’70 van de twintigste eeuw aangelegd. Inmiddels zijn de wensen en eisen voor name de sportvoorzieningen veranderd.

Huidige inrichting westelijk deel Activiteitenzone
De sportkantine is rood gekleurd.

Toekomstige inrichting westelijk deel van de activiteitenzone

2.2 De voorgenomen ingreep en planning

De sportkantine wordt in de eerste helft van 2019 gesloopt. De vrijkomende ruimte van de sportkantine en de bestaande parkeerplaatsen worden omgevormd tot oefenveld voor de voetbalvereniging en voorzien van randbeplanting.

Ingrepen in de directe omgeving
Ter voorbereiding op de nieuwbouw zijn in januari 2018 bomen gekapt in de Activiteitenzone

Eind 2019 zal na afronding van de bouw van de nieuwe accommodaties het huidige trainingsveld worden omgevormd tot wedstrijdveld, zal de huidige kantine worden gesloopt en op die plaats een pupillenveld worden aangelegd.
Op het direct ten oosten van de oude kantine gelegen voetbalveld, wordt in de tweede helft van 2019 een gecombineerde indoorsporthal/sportkantine gebouwd.

Het overige deel van het sportveld wordt samen met de huidige parkeervoorziening eind 2019 heringericht als parkeerterrein met randbeplanting.
Op het nieuwe plein worden ook fietsparkeerplaatsen aangelegd.

In september 2017 zijn de vier permanente vleermuiskasten opgehangen aan een gebouw en in bomen in de directe omgeving. Door de kasten ruim voor de sloop op te hangen heeft de vleermuis voldoende tijd om de vleermuiskasten te ontdekken.

2.3 Alternatievenafweging

Een van de grootste problemen vormt de beperkte ruimte binnen de Activiteitenzone versus de wensen van clubs en omwonenden. Er is onder andere behoefte aan een sporthal voor beoefening van indoor-sport.

Om de plaatsing van de sporthal *binnen* de activiteitenzone mogelijk te maken zonder dat er voetbalvelden, parkeerplaatsen of grotere oppervlaktes van het park sneuvelen, was een slimme verplaatsing van functies binnen het terrein noodzakelijk.
Door het slim schuiven binnen de indeling van de activiteitenzone is het mogelijk om de capaciteit van de sportvelden te handhaven, een

De huidige sporthal Neerpolder in de dorpskern van Giessenburg is sterk verouderd. Vervanging van deze oude hal en het clusteren van alle sportvoorzieningen in het dorp is een belangrijke ambitie van de gemeente Giessenlanden. Door sportvoorzieningen te clusteren kan ruimte efficiënt worden gebruikt.
Zo kan door het dubbelgebruik op parkeerruimte worden bespaard.

De bouw van een sporthal binnen de activiteiteinzone in de nabijheid van de andere sportclubs was dus het uitgangspunt. De aanleg van een extra kunstgrasveld maakte het mogelijk de velden intensiever te gebruiken en als gevolg daarvan werd het mogelijk een van de huidige velden voor de bouw van de hal te gebruiken. Omdat de oude voetbalkantine evenals de huidige sporthal dateert uit de jaren 60 en sterk verouderd is, is gekozen voor een gecombineerde nieuwbouw van hal en voetbalaccommodatie. De verplaatsing van de voetbalaccommodatie gaf bovendien extra ruimte voor de aanleg van een extra wedstrijdveld en een pupillenveld.

Alternatief: oude kantine handhaven en sporthal er tegenaan bouwen
Wanneer de oude kantine gerenoveerd zou worden en er een sporthal+kantine-uitbreidingsdeel voor de kantine tegenaan gebouwd zou worden, zou er een grote kans zijn dat de paarplaats alsnog zou verdwijnen of verstoord zou raken gedurende en als gevolg van de werkzaamheden.
Bovendien zou er een sportveld, parkeerterrein, of nieuw parkdeel in het agrarische deel buiten de activiteitenzone moeten worden aangelegd, of een van die onderdelen zou moeten sneuvelen, wat weer ten koste van het voorzieningenaanbod in de activiteitenzone zou gaan.

Alternatief: kantine laten staan en nieuwe bestemming voor zoeken
Het laten staan van de oude kantine en bouwen van een nieuwe sporthal/kantine op de geplande locatie zou betekenen dat er een andere bestemming voor de kantine gevonden moet worden. Bovendien zou de voetbalvereniging in dat geval een van de wedstrijdvelden én een oefenveld kwijt zijn en zouden er onvoldoende parkeerplaatsen overblijven, wat weer voor parkeeroverlast in de omgeving zou zorgen.

Alternatief: geen sporthal aanleggen
Dan zou niet aan de behoeftes in de dorpen voldaan worden en het voorzieningenniveau omlaag gaan. Voor deze bijna-krimpgemeente is dat geen goed vooruitzicht. Wel zou de kantine in dat geval gerenoveerd worden, waarbij er een grote kans is dat de paarplaats in het geding.

2.4 Doel en belang

De herinrichting van de Activiteitenzone ingreep kan omschreven worden als ingreep in het kader van *groot openbaar belang, redenen van sociale aard.*
In het inrichtingsplan is op blz 5 beschreven dat het voortkomt uit het kernplan voor Giessenburg: de activiteitenzone tot doel heeft de om synergie van het dorp te bevorderen, er is een sterk verenigingsleven is, maar ruimte ontbreekt.

Die ruimte voor indoorsporten wordt gecreëerd met de bouw van deze nieuwe accommodaties.
Door deze nieuwbouw wordt er geïnvesteerd in het voorzieningenniveau voor Giessenburg, een dorp dat binnen Giessenlanden belangrijk is voor het behouden van de voorzieningen in deze kleine kernen. Investeren in deze voorzieningen betekent investeren in de verenigingen die van deze voorzieningen gebruik maken. Het bloeiende verenigingsleven is van groot belang voor de leefbaarheid van deze kleine kernen.

In het kernplan wordt wederom omschreven hoe de leefbaarheid van het dorp in stand gehouden moet worden en wordt verwezen naar een aantal beleidsstukken:
Regionale Woonvisie Alblasserwaard-Vijherenlanden (2012-2010)*
§ Masterplan Voorzieningen 2014
§ Structuurvisie Giessenlanden (2008)**
§ Bestemmingsplan Dorpskern Giessenburg
§ Waterschapskeuren
§ Algemene Plaatselijke Verordening
§ Gemeentelijk beleid op gebied van verkeer en parkeren, economie, welzijn (jeugdzorg,
ouderenzorg)

*Er is een nieuwe woonvisie http://vijfheerenlanden.digitaljungle.nl/visie-2030-5/
In dat stuk wordt wederom over de leefbaarheid van de kleine kernen gesproken.
**De structuurvisie is vervangen door de omgevingsvisie.
Het belangrijkste doel van de omgevingsvisie is het behouden en versterken van bestaande omgevingswaarden. De voorzieningen van de Activiteitenzone zijn daar belangrijk bij. In de omgevingsvisie wordt in paragraaf 4.1.5 geschreven dat men veel investeert om het voorzieningenniveau in de dorpen op peil te houden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen voorzieningendorpen en woondorpen. Giessenburg is een voorzieningendorp, Giessen Ouderkerk en Schelluinen woondorpen.

3 Effecten op de gewone dwergvleermuis

3.1 Betekenis van de kantine voor de gewone dwergvleermuis

In 2016 is conform het vleermuisprotocol 2013, veldonderzoek uitgevoerd voor de Activiteitenzone (Boddeke *et al.* 2016). Tijdens dit onderzoek werd in september 2016 één baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen nabij de te slopen voetbalkantine. Hieruit wordt geconcludeerd dat de sportkantine van betekenis is als paarverblijfplaats voor een gewone dwergvleermuis. Binnen het territorium en binnen de activiteitenzone bevinden zich ook enkele andere gebouwen die in potentie geschikt zijn als verblijfplaats, namelijk het gebouw van de brandweer en het cafetaria (beide gebouwen blijven gehandhaafd in de nieuwe inrichting).

Het gebeurt regelmatig dat territoriale individuele dieren ook overwinteren in hun paarverblijfplaatsen. Dit gebeurt in de periode 1 november - 1 april. Dat kan hier niet worden uitgesloten.

3.1.1 Betekenis van de verblijfplaats voor de lokale populatie en de gunstige staat van instandhouding.

Het is aannemelijk dat er zich binnen de bebouwing van Giessenburg en het binnen de straal van globaal 2,5-5 km gelegen Giessen-Ouderkerk en Schelluinen een reeks (kraam)verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen aanwezig zijn.

Tijdens het onderzoek aan de Activiteitenzone (zie bijlagerapport) bleek dat de parkzones en parkeerplaatsen van de Activiteitenzone afhankelijk van het weer en tijd van het jaar door enkele tot enkele tientallen gewone dwergvleermuizen als foerageergebied gebruikt wordt. Daarmee vormt de Activiteitenzone met name in de kraamperiode (als de vrouwtjes tot 3 km van hun verblijfplaats vliegen) een van de belangrijkere foerageergebieden (Boddeke, 2016), vermoedelijk samen met de boomrijke omgeving van de rivier De Giessen, zones met erven en boomgaarden en zones met door singels omzoomde weilanddelen.

De lokale groep gewone dwergvleermuizen staat in contact uit met andere groepen die andere dorpen en groenstructuren in de ruimere omgeving als leefgebied hebben. Binnen het rivierengebied is de gewone dwergvleermuis de algemeenste vleermuissoort, net als in de rest van Nederland (NDFF). Het is niet bekend of de gewone dwergvleermuis een positieve of negatieve trendontwikkeling in de landelijke populatie kent (E. Korsten, mondelinge mededeling).

De paarverblijfplaats in de sportkantine is onderdeel van een paarterritorium waarbinnen nog enkele andere geschikte verblijfplaatsen in de vorm van gebouwen aanwezig zijn en sinds september 2017 ook vier vleermuiskasten. In de omgeving zullen een reeks bezette en een reeks onbezette paarterritoria aanwezig zijn (zo zijn

er in de oostelijke Activiteitenzone geen paarverblijven waargenomen, terwijl daar eveneens geschikte panden en groenstructuren zijn).
Mocht de compensatie van de verblijfplaats door bijplaatsen van nieuwe verblijfplaatsen om de een of andere reden mislukken, dan heeft het verlies van één paarverblijfplaats geen wezenlijk negatief effect op de lokale populatie:

- er zijn in de omgeving voldoende alternatieve geschikte locaties voor paarterritoria, inclusief potentieel geschikte verblijfplaatsen in de vorm van ruimtes in gebouwen. Ook binnen het territorium zelf zijn enkele andere gebouwen die potentie hebben als verblijfplaats, maar momenteel niet in gebruik zijn.
- wij schatten in dat de populatieomvang en aanwas van jonge dieren (op basis van de NDFF+onderzoeksresultaten) groot genoeg is om het verlies van één dier op te vangen.

3.1.2 Cummulatieve effecten

Zoals hierboven benoemd is het op grond van de landschapsstructuur aannemelijk dat er een groep gewone dwergvleermuizen foerageert en verblijft in en rond Giessenburg, Giessen-Ouderkerk en Schelluinen.

Binnen deze drie dorpen spelen een aantal projecten:

- Bij Schelluinen wordt geleidelijk een bedrijventerrein ontwikkeld op agrarische grond die geen specifieke betekenis zal hebben gehad voor gewone dwergvleermuis. Met het ouder worden van de aangeplante boomstructuren langs wegen en de bijgegraven waterbergingswateren neemt daar de oppervlakte foerageergebied toe. De meeste metalen bedrijfsgebouwen zijn ongeschikt als verblijfplaats, maar met name daar waar stenen kantoorruimte is gebouwd met spouwmuren ontstaan mogelijk geschikte verblijfplaatsen.
- In Giessen-Ouderkerk gebeurt niets noemenswaardig.
- Binnen Giessenburg wordt ten noordwesten van de Activiteitenzone gefaseerd een reeks woonhuizen aangelegd (Doetse Vliet). Daarbij wordt wederom wegbeplanting aangebracht en worden tuinen ingericht, waardoor het gebied als foerageerterrein in waarde gaat stijgen. Ook vormen de nieuwbouwhuizen potentieel geschikte verblijfplaatsen.
- In de hele gemeente wordt geleidelijk ledverlichting aangebracht als straatverlichting. Over het algemeen wordt daarbij gekozen voor minder ver uitstralende armaturen, waardoor verlichtingsoverlast minder wordt.
- Particulieren en woningbouwstichtingen in heel Nederland zijn bezig met het na isoleren van hun huizen. Daarbij kunnen (maar lang niet altijd) verblijfplaatsen verloren gaan. Woningbouwstichtingen nemen doorgaans zonodig compenserende maatregelen. In hoeverre na-isolatie en de effecten er van op vleermuizen spelen in de omgeving van Giessenburg is onbekend, net als in de rest van Nederland.
- Verder is het een trend dat mensen hun tuinen verharden. Hierdoor worden ze minder geschikt als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis. Het is onbekend in hoeverre dit speelt in Giessenburg en in hoeverre dit tot meetbare effecten op populaties leidt, net als in de rest van Nederland.

Al met schatten wij op basis van het bovenstaande in dat de lokale groep gewone dwergvleermuis rond Giessenburg zich in een gunstige staat van instandhouding bevindt.

3.2 Korte termijn effect van de werkzaamheden

Door het treffen van enkele preventieve maatregelen (zie 4.1) wordt voorkomen dat de dwergvleermuis bij de sloop gewond of gedood wordt.
De vervangende verblijfplaatsen zijn dan reeds lang genoeg in het territorium aanwezig geweest om ontdekt te zijn door de gewone dwergvleermuis. Het enige korte termijn effect van de werkzaamheden is dat de vleermuis moeten overschakelen naar een van de vervangende verblijfplaatsen. Iets dat mogelijk al spontaan voor de sloop heeft plaatsgevonden.

Bij de sloopwerkzaamheden is er een kleine kans dat slecht geplaatste en zeer felle bouwverlichting de functionaliteit van de nieuwe verblijfplaatsen tijdelijk verstoord.
In de uitvoeringsfase wordt bij de plaatsing en bij de keuze van het type verlichting rekening gehouden met vleermuizen, om verstoring door verlichting te voorkomen.

3.3 Lange termijn effecten van de werkzaamheden

Als de compenserende en mitigerende maatregelen worden uitgevoerd, worden op voorhand lange termijn effecten van de werkzaamheden uitgesloten, aangezien de functionaliteit van het territorium en de lokale staat van instandhouding niet worden aangetast.

4 Maatregelen om effecten op de gewone dwergvleermuis te voorkomen

Voor de individuele gewone dwergvleermuis zijn maatregelen voorzien om de functionaliteit van zijn paarterritorium te garanderen. Deze maatregelen hebben de richtlijnen uit de Soortenstandaard– Gewone dwergvleermuis (RVO, 2011) en het recentere Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (Anonymus, 2017) als uitgangspunt en zijn waar deze documenten geen uitsluitsel geven in samenwerking met een vleermuisdeskundige tot stand gekomen.

4.1 Maatregelen om de beschikbaarheid paarverblijven in het territorium te waarborgen.

De sloop van de kantine kan, zonder mitigerende maatregelen, leiden tot het doden van gewone dwergvleermuizen en leidt tot het verdwijnen van deze verblijfplaats binnen het paarterritorium. Hiermee worden verbodsbepalingen van de Wnb overtreden.

Om negatieve effecten met voldoende zekerheid te voorkomen zijn de volgende voorzorgsmaatregelen genomen:

- Om aantasting van de functionaliteit van het paarterritorium van de gewone dwergvleermuis te voorkomen, zijn in augustus 2017 (twee jaar vóór geplande sloop in 2019) vier houtbetonvleermuiskasten van het type VK WS 01 opgehangen in het territorium (zie bijgevoegde notitie). De breedte van deze kasten is 29 cm, de hoogte 40 cm, de dikte 7 cm. (voor volledige specificaties: http://www.vivarapro.com/VK-WS-01-Vleermuizenkast <http://www.vivarapro.com/VK-WS-01-Vleermuizenkast>).
- Deze houtbetonkasten zijn geschikt als permanente voorziening.
- De kasten zijn daarmee, conform de aanwijzingen van de soortenstandaard langer dan 6 maanden voor de sloop en het begin van het paarseizoen in augustus geplaatst (zie bijgevoegde notitie).

4.2 Maatregelen om de functionaliteit van de paarverblijven in het territorium te waarborgen

Het behoud van de functionaliteit van de kasten (of ze nog goed hangen en heel zijn) wordt gecontroleerd tijdens de gemeentelijke controles van het straatmeubilair en het legen van prullenbakken. Het is daarvoor opgenomen in de werkbeschrijving. In de winter vinden de controles eens per maand plaats, in de zomer eens per twee weken.

In de nieuwe situatie verandert de omgeving direct ten noorden van de twee vleermuiskasten aan het brandweergebouw, waar een parkeerplaats wordt aangelegd.

Om de functionaliteit van de kasten op het brandweergebouw te garanderen wordt het volgende voorgeschreven:

- Handhaaf de beplanting tussen het brandweergebouw en de parkeerplaats.
- De verlichting op de parkeerplaats mag niet gericht worden op het brandweergebouw.
- Het (nog op te stellen) beplantingsplan en verlichtingsplan komt tot stand in samenspraak met een terzake deskundige op het gebied van vleermuizen.

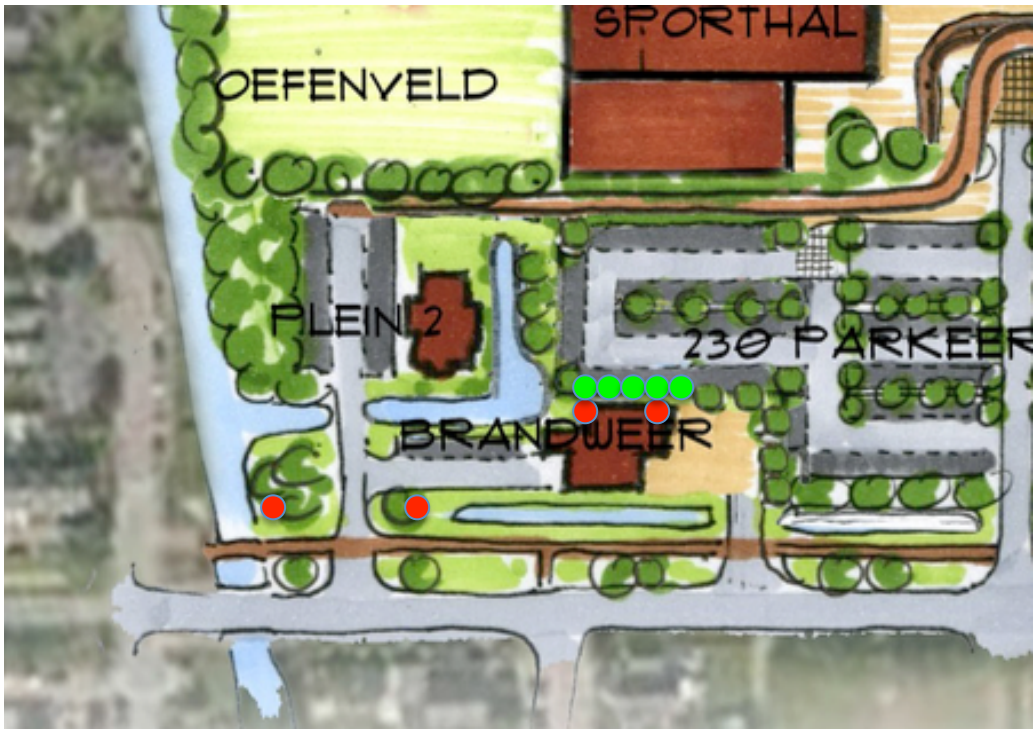

Uitgangspunten voor verlichtingsplan nieuwe situatie. De kasten zijn rood aangegeven. De groene bolletjes geven aan waar ter bescherming van de geplaatste kasten voldoende bomen en struiken moeten blijven staan/worden aangeplant.

4.3 Maatregelen om schade aan het dier zelf bij de sloop te voorkomen.

- Om te voorkomen dat de gewone dwergvleermuis bij de sloop gedood, verwond of verstoord wordt, worden maatregelen getroffen om er voor te zorgen dat het dier niet in de kantine aanwezig is bij de sloop.
- In de periode dat gewone dwergvleermuizen actief zijn (globaal 15 april-15 oktober) voert een terzake kundig ecoloog een ochtendbezoek uit met batdetector om vast te stellen of de gewone dwergvleermuis aanwezig is of niet.
- Als hij er in het geheel niet blijkt te zitten kunnen alle mogelijke ingangen worden dichtgepurt. Vervolgens kan de kantine elk willekeurig moment gesloopt worden.

- Als hij er wel zit, wordt een flapje op de uitvliegopening geplaatst, dat het voor het dier mogelijk maakt om de volgende avond uit te vliegen, maar niet weer terug te kruipen in de verblijfplaats. De overige invliegopeningen worden dichtgepurt. Nadat de volgende ochtend gecontroleerd is dat er geen activiteit is, kan de kantine op een moment dat het de gemeente uitkomt gesloopt worden.
- De voorkeursperiode voor de veldcontrole en het daar op volgende dichten van invliegopeningen is 15 april-(15 juli) 15 augustus, wanneer de kans het kleinst is dat de gewone dwergvleermuis gebruik maakt van zijn paarplaats.
- In tweede instantie (bijvoorbeeld wanneer de ontheffing omstreeks augustus 2018 verleend wordt) kunnen invliegopeningen tussen (15 juli) 15 augustus en 15 oktober (15 november)* na de veldcontrole dichtgemaakt worden. In deze paarperiode is de gewone dwergvleermuis goed in staat om uit te wijken naar een van de alternatieve paarverblijven binnen zijn territorium.

*de data tussen haakjes kunnen afhankelijk van de weersomstandigheden spelen. Data zijn overgenomen uit vleermuisprotocol 2017.

4.4 Maatregelen om de functionaliteit van het territorium tijdens de sloop/bouwperiode te behouden.

- Sloopwerkzaamheden (en andere werkzaamheden binnen de Activiteitenzone) vinden overdag plaats en daarmee buiten de activiteitsperiode van de gewone dwergvleermuis.
- Bij de slooplocatie wordt zo min mogelijk bouwverlichting geplaatst. Eventuele noodzakelijke bouwverlichting is zo mogelijk witte ledverlichting met weinig uitstraling die wordt gericht op het te slopen object zelf. De verlichting wordt zo geplaatst dat de nieuwe verblijfplaatsen binnen het territorium er geen last van hebben (zie afbeelding hier onder).
- Drie van de vier kasten hangen dusdanig verdekt dat ze geen last zullen hebben van eventuele verlichting (zie afbeelding hier boven). Bij de vierde, die bij de ingang van het sportterrein hangt, is het met name van belang dat de eventuele verlichting voor de kantine wordt gezet en er vandaar uit op schijnt, in plaats van in de richting van de kast.
- Het uiteindelijke verlichtingsplan wordt opgesteld onder begeleiding van een terzake deskundige. Momenteel is er nog geen aannemer bekend.

Ligging van de te slopen kantine (blauwe omlijnd), de kasten die ter compensatie zijn geplaatst (rode stip) en de richting waarop eventuele bouwverlichting geplaatst moet worden om verstoring van de nieuwe verblijfplaatsen uit te sluiten (geel). Bron achtergrond: Kaartviewer Provincie-Zuid-Holland.

4.5 Verantwoording maatregelen

De vleermuiskasten waarborgen de functionaliteit van het paarterritorium van de gewone dwergvleermuis. Uit eerdere ervaringen is gebleken dat bij aantasting van een paarterritorium, de plaatsing van 4 alternatieve paarverblijfplaatsen (ruim)voldoende is om risico's van ongeschikte plaatsing uit te sluiten. De te plaatsen kasten garanderen dat er voldoende geschikte paarverblijfplaatsen aanwezig blijven binnen het territorium.
Van het type geplaatste houtbetonkasten is bekend dat ze gebruikt worden als paarverblijfplaats door de gewone dwergvleermuis (kennisdocument gewone dwergvleermuis, 2017).
In theorie heeft het gebouw tussen 15 april en 15 juli geen functie voor vleermuizen. In de praktijk kan het echter voorkomen dat toch een incidentele vleermuis aanwezig is in het gebouw. Met het strippen wordt het risico dat een vleermuis bij de sloop wordt verwond of gedood weggenomen.

5 Literatuur

Boddeke, P.H.N., 2016. Effecten op beschermde soorten Activiteitenzone Giessenburg Inventarisatie en effectbeoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming. Rapportnr. 16-189. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Anoniem, Gewone dwergvleermuis | Pipistrellus pipistrellus Kennisdocument | Versie 1.0 Juli 2017, https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-004-Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-1.0.pdf

RVO, 2011 Gewone dwergvleermuis | Pipistrellus pipistrellus Kennisdocument | Versie 1.0

www.NDFF.nl